

1846-01-06

SENDER

J.Th.
Lundbye

RECIPIENT

Adolph Victor Freund, Georg Christian Freund, Olympia
Freund, Svend Grundtvig, Frederik Krebs, P.C. Skovgaard

FACTS

Document type:
Letter

General comment:
Brevet er et fælles brev, som formentlig har gået på omgang i vennekedsen. Modtagerne er valgt udfra de personer, som Lundbye takker i brevet. Lundbye har nævnt brevene i sin dagbog 11. dec. 1845. Trykt udgave:
Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846, Statens Museum for Kunst 1976, s. 163-164

Sender's location:
Rom

Mentioned people:
Adolph Victor Freund
Georg Christian Freund
Olympia Freund
Lorenz Frølich
J. A. Jerichau
Elisabeth Jerichau Baumann
Frederik Krebs
Thorald Læssøe
P.C. Skovgaard

Archive:
Mappe 34 nr. 33

TRANSCRIPTION

Rom 6 Januar 1846

Kjære Venner! Vel veed jeg, at Svenss¹ vil rynke Næse ved atter at modtage et Brev, som ikke bliver udelukkende hans, men om det skulde faae mere øieblikkeligt Værd, da kunne vi maaske lade ham blive Archivar; thi det er altid lidt besværligt at skrive til mange forskjellige, og især nu, da jeg fryser saa urimeligt paa Fingrene, hvad hjælper en Scaldino, hvad hjælper Bevidstheden om: at man er i det glødende Italien, naar det Reelle er: at her er hunde-koldt. Men lad mig ikke spilde Papir. Jeg har saamange Ting at takke Jer for, Jeres Breve², hvorved jeg maa bemærke; at det var et sandt Vovestykke af Svenss at copiere Lorenz³'s sørgelig – humoristiske Epistel – af Skovgaard at sende mig min lille Dværg tilbage – af Lorenz at sende Protrait af den anarchiske Urtepotte – og af Jomfru Blicher at sende mig et Juletræ fra Danmark, der dog var mig kjærere, end de to prægtige Laurbær-Jule-træer, jeg her saae. Endvidere; Tusind Tak til Krebs⁴ for hans Stambogsblad og til Skovgaard for hans 8 Portraitter og landskabelige Udkast – Tak til lille Lympa, Wik og Chr. Freund⁵ for deres Breve – har jeg nu glemt nogen af de mange Velgjerninger? – – – Snart løber Tiden saa langt hen, at vi ikke mere skulle behøve disse besværlige Meddelsesmaader, og I skulle gjensee mig sund og frisk og forfrisket – Gud velsigne Svenss Moder, fordi hun imellem venligt mindes mig, men nu [Overstreget: skal] |maa| ingen Bekymring knytte sig til Tanken om mig; jeg er saa glad og lykkelig ved Tanken om Hjemkomsten til Efteraaret, om jeg faaer Stipendiet, og tidligere, om jeg skal laane Penge, thi hjem vil jeg nu, og I skulde see, hvor Billeder skulde falde fra mine Fingre – nu veed jeg, at jeg elsker Danmark, og de maa nu stille det for mig i det jammerligste Lys, det bliver dog for mig den yndigste Plet paa Jorden. Men I skulle ogsaa som Svenss siger, blade i mine Skizzebøger, og I skulle finde: at mens Sindet var sygt af Hjemvee i Førstningen, saa et Brev fra Danmark aftvang mig Strømme af Taarer, som om jeg var et lille Barn, var det dog aabent allerede dengang for al den Deilighed, som her omgiver mig, og blev det mere siden, saa jeg nu ikke henlever nogen Dag uden rige Glæder, er vel tilmode og finder Hjemveen forvandlet til en rolig fast Beslutning: at vende hjem. Og jeg skal fortælle Jer saa meget og saa levende, at det skal være næsten som I havde været her, thi Italien er nu ogsaa seet med Jeres Øine, og den Beskrivelse vilde I kunne bedst forstaae. Ja, jeg er glad, thi det er som om der faldt Skjæl fra mine Øine, det begynder at dages, og jeg aner en bedre Forstand paa de Ting, der have Værd for mig. Jeg skal fortælle om de deilige Mennesker her, som

kun ere til at see paa, om den vidunderlige Campagne, om de vidunderlige gamle Florentinere, der, uden al Sentimentalitet, næsten kunde bringe een Taarene i Øinene, og saa ville vi atter læse de gamle Islændere, og glæde os endnu langt høiere, thi det er Kjød af vort Kjød og Blod af vort Blod; naar jeg ret vil have det godt, da siger jeg høit den gamle islandske Vise med det buldrende Omkvæd for de tause, forundrede, daarlige italienske Vægge. – Dette maa være nok for at vise: at jeg har det godt, men den arme Lorenz! Selv midt i Bedrøvelsen over den kummerlige Tilstand, han i Grunden befinder sig i, maatte jeg dog glæde mig ved det Humoristiske i Beskrivelsen, han har sjældne Gaver, som maaskee aldrig kommer til Udvikling eller Danmark tilgode, men kunde Danmark ikke taale Sammenligningen, nu saa var det jo bedre, at han tidligt valgte et andet Sted, havde han valgt Rom eller Paris. Det vil være mig et stort Skaar i min Glæde: at jeg [Overstreget:if] ikke forefinder ham i Arbeide med at fremstille Malkepiger og Høstfolk - hvem veed han var maaskee dog kommet til Valkyrier og Einherier. - Skovgaard vil nok høre til min Familie, fra hvem jeg ikke har hørt i lang Tid, saa jeg næsten maa befrygte, at et Brev er gaaet tabt; min velsignede Moder pleier ikke at lade mig saalænge vente; meddeel min Broder Carl, hvad Du kan, og beed dem erindre, at mere end eet Brev træffer mig ikke her; jeg vil ikke gjerne skrive nu for at ikke vore Breve skulle krydse hinanden, men saasnart jeg har faaet, da svarer jeg, og opgiver ny Adresse. Lad Moder⁶ vide, at jeg er rigtig glad ved Tanken om: at jeg efter al Rimelighed feirer min Fødselsdag hos hende, og er Du atter i Sommer paa den Kant, da glem ikke at besøge hende, jeg har af hendes Breve seet, hvor glad hun var ved at see Dig og Lorenz sidst.

-2-

Jeg har ogsaa her i Rom smaae Venner; jeg spiser for det meste med Clausens og Raffenberg's⁷ og leger da med den lille Betty, saa jeg tit maa tysse paa hende - og den lille Augusta Poulsen, der i Førstningen slet ikke kunde forstaae, hvad jeg sagde hende: at jeg ikke kunde tale, men svarede: perché? siete grande! er trods denne Mangel blevet min intime Veninde. Men at see dette 4 aars Barn fortælle og dertil gesticulere, det er noget aldeles henrivende. Ogsaa Holm har 3 nydelige Børn, men der kommer jeg sjældent. Hver Søndag var jeg hos Fru Poulsen⁸, men disse rare Aftener ville vist nok lide et Afbræk, siden Ussing⁹ er reist til Athen og Jerichau¹⁰ er blevet forlovet; thi uagtet jeg nogenlunde er kommet ind i Sprogets simpleste, almindeligste Ting, saa kan jeg dog ingenlunde endnu føre en Samtale, og da Læssøe, som var den 4de stadige Gjæst, er

paa italiensk aldeles [Overstreget:umælende] |maalløs| saa var det for meget forlangt, at hun skulde holde ud hver Søndag med to Umælende. Sidst var jeg der alene, og har det altid godt der, hvor den venlige Kone med Thorvaldsens Ansigt er udtømmelig i smaae nationale, gastriske Overraskelser. Folkene, jeg bor hos ere meget venlige og gode imod mig, og naar blot den snaksomme Signora Augustina ikke forstod mig allerede, naar jeg gjør Mine til at aabne Munden, da skulde det være mig en betydelig Øvelse i Sproget at passiare med denne min ægte romerske, ramskoppede Opvarterske. Jeg griber de forskjelligste Ting som Stof til Samtale, for dog at lære at yttre mig om andet end Strømper og Lommetørklæder, og saaledes viiste jeg hende Skovgaards 8 eller 7 Portraitter, og det morede mig at høre hendes Kritik, hvorlunde een var aandfuld, en anden god, men ikke meget aandfuld, en tredie smuk osv. Jeg skal ikke vove at gjøre Jer jaloux paa hverandre, kjære Venner, men snarere tro, at Skovgaard¹¹ ikke altid var ganske heldig i Opfatningen, for hendes Bemærkninger vare ikke saa taabelige. Dog gjorde de mig Billederne ikke et Gran ringere. Det fortjener at bemærkes: at den smukke Rosa, der bragte mig Blomster og Malerklude, samt hendes Moder, Jonna Clementine, der solgte mig Duer, seer jeg nu saa at sige aldrig, saa lidt som de borghesiske Duer - det var Syner, der vare venlige og rare for mig paa en Tid, hvor jeg ikke gav en Bajoe for min hele min Omgang, nu er her mange Mennesker, jeg holder af, saa søger jeg aldrig Passegiataen, jeg vilde dog gjerne engang igjen see de to Duer, nu vilde jeg vist finde dem gruelig stygge, ihvorvel Synet af dem glædede mig saameget dengang. - Og S venn, jeg skal gjensee som "academisk Borgermand" – Ja, tag den Examen, lad ikke saadan en lumpen Ting nogensinde kunne træde hæmmende op. Det er underligt: jeg begyndte tidligt at indsee, at mine Drømme vaer for store til at kunne realiseres, tidligt begyndte jeg at skjære bort tilhøre og venstre, for at kunde forsvare desbedre Resten; jeg skar meget bort, men Resten blev altid Livet værdt, mon jeg endnu drømmer for vildt; naar jeg troer: at vi, hvis Udvikling falder i den Periode, da mægtige Røster omsider havde vakt den slumrende Nationalfølelse, saa vore Barndoms og UngdomsDrømme altid havde en nordisk Dragt og vor første Kjærlighed omfattede Norden, ligefra de sneeklædte Jøkler indtil den lille Skovstjerne mellem Bøgeløvet - at vi hver i sit Fag, skulde kunne gjøre Lidt til Forherligelsen af vor gamle Moder? Og dog, hvad Kunsten angaar, da er dette endnu en fremmed Tale, man maa tie med, vel! jeg tier, men har hemmelig glædet mig, da jeg hørte at Hekla skal have talt høit. - Og nu lev vel! Kjære Venner! glem ikke at bringe Hilsen til hvem,

der venligt mindes mig, til Jeres Forældre og Sydskenne, til alle de Smaa! ogsaa til Firkloveret og Fredagsmænd og Quinder¹², og til den Kreds, jeg maa mindes hver Løverdag Formiddag.
Jeres hengivne Johan Thomas Lundbye.-

13

Jeg har tegnet over 30 Costumetegninger efter Naturen og mangfoldige Træk af Folkelivet. Naar mine Oxer ankomme, da tag vel imod dem, og Du, Skovgaard! vil nok for min Skyld engang være Studepranger, sælge dem, samt gemme Pengene, som mulig kunde komme ud deraf.

Jeg veed ikke, om det er altfor sangninske Forhaabninger at vente: 300 Daler for dem, men jeg veed: at jeg ogsaa sælger dem for 300 Skilling, jeg skal jo bruge Penge, naar jeg kommer! Bring Thomsen |en| [Overstreget:?] venlig Hilsen fra mig!

Hils Schönheyders¹⁴ og Bruuns¹⁵.

¹ Svend Hersleb Grundtvig (1824-1883). Søn af N.F.S. Grundtvig (1783-1872).

² Disse breve er omtalt i Lundbyes dagbog d. 11. dec. 1845.

Trykt udgave:

Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846, Statens Museum for Kunst 1976, s. 163-164

³ Malervennen Lorenz Frølich (1820-1908).

⁴ Læge Frederik Krebs (1814-1881).

⁵ Billedhuggeren Hermann Ernst Freunds børn Olympia Freund (1838-1869) - kaldet Lympa og Adolph Victor Freund (1836-1881), samt deres fætter billedhugger Christian Freund (1821-1900).

⁶ Lundbys mor Cathrine Lundbye (1792-1863) - født Bonnevie.

⁷ Etatsråd Michael Kiaer Raffenberg (1802-1881) og hans hustru Sophie Frederikke Raffenberg, f. Hagerup (1806-1889).

⁸ Elisa Sophia Charlotta Paulsen (1813-1870), datter af Bertel Thorvaldsen.

⁹ Filolog og arkæolog Johan Louis Ussing (1820-1905). Han rejste jævnfør Lundbyes dagbog den 27 december 1845 imod Grækenland.

<http://lundbye.ktdk.dk/n/Srq25B7s>

Trykt udgave:

Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846, Statens Museum for Kunst 1976, s. 165-167

¹⁰ Billedhugger Jens Adolf Jerichau (1816-1883) forlovede sig med Elisabeth Baumann 2. juledag 1845.

¹¹ Malervennen P.C. Skovgaard (1817-1875).

¹² Formentligt en henvisning til "Fredagsfolkene"/"Fredagsselskabet", som var en kreds af kunstnere og kunstinteresserede som mødtes regelmæssigt om fredagen hos N. L. Høyen (1798-1870). I begyndelsen bestod kredsens af vennerne: Høyen og billedhuggeren H. E. Freund, men efter dennes død udvidedes kredsens til at omfatte M. G. Bindesbøll, H.V. Bissen, C. Købke, W. Marstrand, J. Sonne, J. Roed, Constantin Hansen, G. Hilker, Lundbye, P. C. Skovgaard, L. Frølich m. fl. N. L. Faaborg i "Johan Thomas Lundbye u Rom og Firenze" i Fund og Forskning, Bind 17 (1970)
<https://tidsskrift.dk/fundogforskning/article/view/41077/46747>

¹³ Maler J. Th. Lundbye (1818-1848).

¹⁴ Rentekammerdirektør, gehejmeråd Johan Franciscus Gottlieb Schønheyder (1773-1850) og Engelke Marie Schønheyder, f. Smith (ca. 1770-1847).

¹⁵ Schønheyders datter og svigersøn, Reinholdine Vilhelmine Christine Bruun, f. Schønheyder (1804-1883) og højesteretsassessor, etatsråd Peter Daniel Bruun (1796-1864).

Jeg har - gaaet her. Som 3 maaned. Næsten, og spiser forresten med Clausen og Nissen
og ligger med den lille Betty, saa jeg tit maaske ogsaa kender - og den lille Augusta Paul
som, der i Fortællingen det ikke kunde fortælle, hvad jeg sagde, kender at jeg ikke kunde tale, men spænde,
pælske? ikke græde! er træt somme Mangel blev min indvirkende. Men at see lidt i Aars
Bevægelse og det tal gæstgænder, det er meget altså herrensende. Og saa klæder har 3 smukke
Børn, men de kom mig og spænder. Min Søster var jeg har Fru Poulson, men disse rare Aftener
ville vistnok lide et afbræk, siden Morsen er aarst til Østen og herfra, er blevet forlovet, thi jeg
et jeg regnende, er hun nok ind i Sprøget simpelt, almindeligt Ting, saa kan jeg dog i en anden
anden fine en Læstale, og de Læstale, som var den 4te stadige, gent. er paa stikende steder ~~smukke~~
saa kan det for mig forløst, at hun skulle have ind her Søster med to Møndene. Løst var jeg
for alene, og har det altid godt her, hvor den venlige Kone med Thorvaldens Aarsigt er indkomme
lig i smaa nationale, gastriske Opmærksomheder. Følelse, paa her er en meget sød, og god, med sin
og naar blot den smukke Pige (Augustine) ikke fortæller mig altså, naar jeg ikke bliver til et andet
Minde, da skulle det være mig, en hel del af Paalen. Sprøget af paa med disse min øgt somme
che, som begynder Opmærksomheden. Jeg gik her i forskellige Ting som til det Læstale, for jeg et lide
at andre mig, om andet ind Stomper og Læstale, og saaledes er det paa her, i Søster og
eller i Fortællingen, og det mere mig, at her kender Læstale, hvorledes den var aarst, en anden
god, men ikke meget aarst, en tredje smuk o. v. Jeg skal ikke sige, at jeg for en del af
hvorendes, hvor Børn, men saarede to, at Søster ikke altid var ganske heldig i Opmærksomheder,
for hendes Bemærkninger var ikke saa taalelige. Det gjorde de mig, Billederne ikke af den smukke
det fortæller at hun er, at den smukke Pige, der drøgte mig Blomster og Blomster, som hendes Moder,
somme Blomster, der sigte mig Børn, som jeg saa at sige altså, saa lidt som de her sigte
Dues - det var spiser, der var sød og var for mig paa en Tid, hvor jeg ikke var en Pige for min
helt Omgang, som er her mange Mennesker, og hader af, saa sige jeg altså Paa og sige, paa sig
gør en gang, og se de to Dues, som lide paa ind fide den smukke og sige, hvorvel Læstale af den glo
lad ikke se den en Læstale Ting, saarende kunne trække hvidt, op. Det er indvirkende, paa sig
at sige, at min Dues var for mig til at kunne se, lidt begynde paa at sige, lidt begynde, lidt
og se, for et kende forsvare de her Næsten, paa sig meget lidt, men Næsten alle indvirkende, men
paa den Dues for ind, men paa her, at i, den indvirkende paa den Pige, de indvirkende,
Næsten om den herde & lide den smukke Nationalitet, lide, saa som Paa og sige, hvorvel
Dues, altid herde en indvirkende og en indvirkende omfattet Næsten, lide, paa sig
gør lidt til Fortællingen af en gamle Moder. Og jeg, hvad Næsten angår, da er det indvirkende
en indvirkende Tale, men saa her med, altså her, men her hemmelig lide mig, da er det indvirkende
Næsten skal her tale lidt. — Og en lev sel. Næsten. Men ikke at sige, hvorvel lide mig, da er det indvirkende
en indvirkende indvirkende, til den Fortælling af Læstale, til alle de smaa, og til den indvirkende
og Fortælling af Læstale, og til den indvirkende, paa min indvirkende her den 4te stadige.

Jeg har liget over 30 Læstale, og efter Næsten, og en indvirkende Fortælling af Læstale. Næsten
Og indvirkende, da jeg sel. indvirkende, og den, Søster. Det er mig for min indvirkende, paa sig
gør paa indvirkende, som indvirkende, som indvirkende, som indvirkende, som indvirkende, som indvirkende,
ste Fortælling af Læstale, 300 Dues for den, men paa sig, at jeg sige den 4te stadige, paa sig
Børn somme indvirkende, altså lide den 4te stadige, altså lide den 4te stadige, altså lide den 4te stadige.